

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se obla govoliijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Klerikalna blamaža v Kostanjevici.

Klerikalci kar ne morejo preboleti, da v Kostanjevici sploh zborovati niso mogli in »Slovenec« laže kar se da in kolikor se da, da bi to blamažo prikril. V tem hrepenenju, zatajiti resnico, mu uidejo tudi največje budalosti, kakor je bila ona, da je 300 klerikalnih kmetov pustilo 30 liberalcem, da so shod preprečili.

Povdarjati moramo pri tem, da so liberalci zasedli celo dvorišče, klerikalci pa so se skrivali v kotičke in gledali v tla. Klerikalci tudi nikakor niso bili razburjeni; kakor ovce so mirno čakali, da se shod zaključi.

Klerikalni voditelji nikakor niso svojih mirili, kakor trdi »Slovenec«, 1. ker tega ni bilo treba, saj so klerikalci bili tako ponižni in tihi, da jih ni bilo treba miriti in 2. ker to sploh ni bilo mogoče, kajti razen Schweigerja in Pfeiferja se sploh nobeden ni upal na dvorišče. Čepeli so v farovžu in strahoma gledali na dvorišče. »Možem« so se hlačice tresle. Schweiger je pač naše prosil, naj mu puste govoriti, a vse je bilo zaman. Shod se je moral zaključiti. Popolnoma neresnično je torej, da se je v Kostanjevici vršil shod »Katoliškega političnega društva za krški in kostanjeviški okraj«. Shod je bil zaključen in se postavno ni mogel več otvoriti, tudi na župniškem hodniku ne. Ostalo je kakih 30 duhovnikov v župnišču, ki so prej pri oknih zijala prodajali in spustili so še nekoliko svojih kimovcev notri. O kakem shodu se torej ne more govoriti.

»Slovenec« imenuje kostanjeviške liberalce tumpaste in neotesane, ker so delali obstrukcijo. Kako naj se pa potem imenuje nastop dr. Žlindre in drugih klerikalnih poslancev v deželnem zboru? Kostanjevčani so le kmetom pokazali, kaj je obstrukcija, kako so škofovi poslanci delali v deželnem zboru.

Silno smešno ulogo je igral stari Pfeifer. Ta mož je res otročji. Med tem, ko je divjala obstrukcija, je nosil hruško po dvorišču in vsakemu, ki ga je hotel poslušati, je pravil: »Poglejte to lepo hruško! Gospod župnik so mi jo dali! Ta bi bila za razstavo! Pfeifer je tudi že za razstavo!

Schweiger je moral tudi marsikatero požreti. Kmetje so se še spominjali volilnega shoda v Krškem, ki ga je hotel ta Schweiger razgnati. Njegov namen se mu tedaj ni posrečil, kajti bil je tedaj s svojimi privrženci ne posebno rahlo na cesto postavljen. »Gospod župnik, to je za Krško, da boste vedeli«, so mu klicali ljudje, ko je moledoval, naj ga puste govoriti.

Klerikalci so naskočili Kostanjevico in bili so sijajno poraženi! Večjega poraza kaka stranka sploh ne more doživeti, kakor če kje sploh ne more zborovati.

Klerikalci bi radi stvar zasukali tako, da so liberalci preprečili shod v Kostanjevici radi tega, ker so se bali, da bi se govorilo o prodaji kostanjeviške graščine. V tem oziru uganja škofov list infamije prve vrste. Klerikalci so ugrabili kmetom Pleterje, kjer so se naselili francoski menihi, in sedaj se jim skomina po kostanjeviški graščini, da bi tudi tje spravili kake menihe, ki bi ljudstvo drit s svedrom. Veliko so se že trudili, da bi dobili kostanjeviško graščino v pest, a to se jim ni posrečilo, zdaj pa se boje, da splavajo njih načrti popolnoma po vodi ker hoče konsorcij naprednih mož kupiti graščino tako, da bodo kmetje imeli vse dobrote tje graščine — ne kakor v Pleterjih — in povrh se še ustanovi obrtno podjetje, pri katerem bodo imeli zaslužka. Name-ravana transakcija bi bila v največjo korist kmetom, klerikalci pa bi se preprečili, da bi graščino dobili menihi in zato lažejo sedaj na najinfamnejši način. Kmetje krškega in kostanjeviškega okraja pa vedo dobro, koliko so vredna ta klerikalna obrekovanja in zato jih tudi

ne premotijo vse infamije, kar jih je nagomilil sinočnji »Slovenec«.

Ljubljana, 23. oktobra.

Državni zbor.

Včerajšnja seja je bila zopet pristna avstrijska, v kateri se je kar pretakala nemška kultura ter so letele iz nemških vrst besede, kakor ušivci, komedijanti, banda itd. Obravnaval se je nujni predlog posl. Hrubega o jezikovnih razmerah v Šleziji. Proti je govoril posl. Lindner, za pa posl. Daszynski. Glavno besedo so vendar imeli znani nemški kričači Albrecht, Schönerer, Berger, Iro, Kasper, Pommer i. dr. Podpredsednik Kaiser se je skazal onemoglega proti škandalom. Nujnost se je končno odklonila. Posl. Kiofáč je zahteval zaradi nedostojnih psov grajalni odsek zoper posl. Bergerja, kar se je tudi dovolilo. Izmed podanih interpelacij je omeniti ono posl. Berkso in tovaršev na justičnega ministra o jezikovnih odnosih pri celjskem državnem pravdnistvu. — Danes je zopet seja.

Moderni jeziki na gimnazijah.

Vsled opetovanih predlogov odličnih pedagogov in proforskih konferenc, ki so naučnemu ministrstvu priporočale, naj se pouk iz grščine in latinščine še bolj omeji ali docela opusti, ker nima nobene praktične vrednosti za življenje, nego le muči dijaštvo, vsled tega je naučno ministrtvo poskusilo vpeljati na dveh dunajskih gimnazijah francoščino kot obli-gaten predmet. Ti poskusi so se posrečili docela, uspehi so prav lepi. Zato je uvedlo francoščino kot obli-gaten predmet še na drugih dunajskih gimnazijah, pa na nekaterih drugih izven Nižje Avstrijske. Povsod se dijaki uče francoščine z veseljem in uspešno. Tudi angleščine in italijančine se dijaki radi uče. Naučno ministrtvo išče profesorjev za moderne jezike ter je izdalo naredbu, da morejo mladi gimnazijski učitelji imeti moderne jezike kot glavni predmet, klasične jezike pa kot postranski. Dotični profesorji dobe državne ustanove, da se bodo mogli

na Francoskem in Angleškem oziroma v Italiji v svojem znanju izpopolniti. Moderni jeziki se bodo kot obli-gatni predmeti izpraševali pri zrelosti izkušnji, vendar pa radi nezadostnih redov dijaku izkušnje ne bo treba ponavljati. Prve zrelostne izkušnje iz francoščine so se vršile v minolem šolskem letu z docela zadovoljivim uspehom. Za naše gimnazije se ta reforma še in uveljavila, a želeli bi bilo, da bi se poleg imenovanih modernih jezikov učila ruščina vsaj kot prost predmet.

Combes in francoski škofje.

Papež in škofje so izprevideli, da vse kričanje klerikalnih listov in razgrajanje ter puntanje klerikalcev ne pomaga nič, da Combes vztraja na zakonu glede kongregacijskih šol ter da ima tudi v parlamentu za seboj močno večino. Zato so papež in škofje začeli ubirati druge strune. Če ne gre s silo in z revoltami, mislijo, da pojde bolje s prošnjami. Nekaj škofov in kardinalov je torej poslalo Combesu peticijo, naj bi vlada ne postopala toli ostro in natančno proti puntarskim redom, in papež je sam pisal pismo Combesu, v katerem ga prosi isto. Toda tudi te prošnje ne izdajo ničesar. Ako se kongregacije ne dajo avtorizirati, ako se nočejo ukloniti državnim zakonom, Combes ne more odnehati. Klerikalci pa se nočejo pokoriti ustavi, zato je vlada v izvajanju zakonov neizprosna. Škofje in kardinali nimajo pravice, vtikati se v ustavne določbe, njihov postop proti vladi pomeni rušenje konkordata. Zato je vlada pretrgala vsako direktno zvezo s škofi in vladne stranke hočejo v parlamentu predlagati, da se konkordat odpravi, da se država in cerkev ločita ter da se proračun za verstvo sploh odpravi. Za svoje cerkve in svoje zavode naj plačujejo klerikalci, zlasti bogataški škofje in kardinali, sami, država ima drugih potreb dovolj. Ministrski svet je sklenil, pozvati kardinala Perrauda, da prekliče svoje besede v pridigi na shodu v Orleansu, ki je s prižnice nazval ministrtvo »pokvarjeno«. Sicer napne druge strune.

LISTEK.

Rhododendron.

Arabeska. Češki spisal Fr. Herites.

V salonu grofica de St. Jules se je zbrala precejšnja družba, izbrana iz najvišjih aristokratskih krogov p...skih. Lepa hišna gospodinja je pozdravila vsakega z ljubeznivim nasmehom.

— »Camille de Sage«. S temi besedami ji je pokazal stari plemič d' Artois mladega postavnega moža.

Camille de Sage se čudi neizmerni sreči, ki se je nasmehnila revežu, ko so ga privedli v salon tako krasne gospe, ter poljubi vroče njeno roko.

Grofica mu odgovori z zelo ljubeznivim nasmehom: »Samo nobene skromnosti, gospod de Sage. — Vaš pesniški genij...«

— Skromen talént, madame.

— Ah, vi pesniki ste hinavci! Zunaj ste ponižni, ako vas spoštujejo, toda v srcu se jezite, če vam ne pada ves svet pred noge.

— Apropos! Gospod de Sage — danes vas čaka veliko iznenadenje. Uberte, prosim vas, strune svoje lire, da zamorete

dostojno pozdraviti krasoto, kakršne še niste nikdar videli. General Leontjev se vrača s potovanja ter počasti s svojo nečakinjo Olgo svoj salon.

Grofica de St. Jules je odšla z dostojanstvenim poklonom od čudečega se de Sage-a, ki je, gledajoč za njo, šepetal: »Grofica de St. Jules govori brez izraza mržnje, brez ironije o krasoti nečakinje starega Leontjeva; gotovo je, da Olga ni lepša od nje — ali pa je dosegla grofici-na koterija toliko stopinjo —«

— Ah, de Sage! Moj de Sage! — Stari d' Artois je pristopil k mladeniču ter mu prijateljski stisnil roko. Ali te je grofica očarala? Škoda, da si prišel danes. To je neugodno, v resnici neugodno! De St. Jules te je očarala, kakor vsakega drugega; no, ta utis ne bo trajal dolgo, — kmalu pride general Leontjev.

— Danes je vsakemu na jeziku samo ta Leontjev — in samo Leontjev.

— Samo zaradi njegove nečakinje, — je razjasnjeval d' Artois.

— In veruj mi, prijatelj, najbujnejša fantazija, ki more naslikati ženo, pripogiba koleno pred naravno prikaznijo Olge Leontjevine.

— Ti jo poznaš? je vprašal nimo-

grede de Sage ter iskal z očmi grofico de St. Jules.

— Iz Rima, tam sem imel srečo, videti jo! A ta sreča je bila posebna, — ves rimski svet je želel videti krasoto »sibir-ske rože«. Da! tako so jo imenovali: »La rose de Sibérie«.

— Ali Olga Leontjevine, nadaljuje d' Artois, se ni nikdar in nikjer prikazala brez rudečega rhododendronovega cveta v laseh.

— Rhododendron chrisanthum, — sibir-ska roža, — je pristavil resno in važno, kakor da ga hoče opozoriti na svoje botanično znanje, — njena obleka je bila vedno nasičena z vonjem, kakršnega ne dobiš niti v najglasovitejši pariški parfumeriji, — vonjala je po nekem posebnem, omamljivem duhu, ki te je zopet spominjal sibirskega rhododendrona...

— Čudna naklonjenost! —

Tedaj so se obrnile oči vseh k salonskim vratom, kjer je pozdravljala grofinja de St. Jules starega in sivega Leontjeva, čegar roke se je držala njegova nečakinja.

— Prekrasna je! se je oglasil ves moški zbor; gospe so molčale, ali na njih čelu so se prikazale gube — dobroznano znamenje.

— Rhododendron v laseh, — kaj meniš? Ali sem lagal? — Ali si že videl kdaj tako krasnega angelja, tako krasno vilo? — Poglej, prijatelj! — te temne oči — ali se ti ne vrtil v glavi? — sedaj so v te obrnjene...

De Sage je gledal v tla ter se nemirno igral z rokavico. Samo za nekoliko trenutkov je vzdignil oči, katere so se srečale z modrimi očmi gospe de St. Jules, toda kot blisk obrne svoj pogled od nje, preleti ves salon ter se ustavi na lepem stasu Olge Leontjevine...

Grofica predstavi z lahnim priklonom generala in njegovo nečakinjo.

— D' Artois.

— De Sage — mlad pesnik v službi Njegovega Veličanstva.

— Zelo neznamen človek, — sliši se nekaj glasov obenem; seveda so šepetali, ali vendar tako glasno, da je moral vsaj bližnji sosed slišati.

Družba se je razdelila v manjše skupine. Predmet razgovora je bil vsem »sibir-ska roža«... starega generala Leontjeva, ki je imel polne prsi raznih redov in odlikovanj in čegar ime se je slavilo po vsej Evropi, se ni nihče niti spomnil. Godba je zadonela po salonu. Kakor na dan znak je poletel ves mladi moški svet

Najnovejše politične vesti.

Splošni shod avstrijskih žurnalistov se bo vršil prihodnjo soboto in nedeljo v Gradcu. — Nemški carinski tarif je propadel, ker je državni zbor zavrgel vladno predlogo s tem, da je sprejel minimalno carino na žito, kakršno je predlagala carinska komisija. — Grajalni odsek, ki ga je zahteval posl. Klofač v državnem zboru zaradi Bergerjevih psov, da so češki poslanci ušivci, se je sestavil takole: Ploj, Ofner, Roszkovski, Gnięwos, Starzynski, Fiedler, Pantuček in Weiser. — Svobodna obrtna zveza je sklicana za prihodnji teden k seji, da reši nekatere želje gostilničarjev in čevljarjev ter se izreče glede spremembe § 38. obrtnega reda. — Vojaške konference pod predsedstvom cesarja so se včeraj vršile na Dunaju. Razpravljalo se je o nasprotovanju ogrskega parlamenta zoper povišanje armade na ta način, da se pokličejo rezerviste pod orožje. — Odškodnina zagrebškimi Srbom vsled opustošenja pri zadnjih izgrelih je proračunjena na 70.000 K. V vladnih krogih se deluje na to, da se ta odškodnina ne plača iz deželnih sredstev, temuč jo naj poravnava mestna občina zagrebška. — Srbski kralj je na konferenci politikov zagrozil vsem onim, ki tajno podkopavajo njegov in kraljičin ugled pri ljudstvu. Kralj da ne bo dopustil, da bi se ponovili dogodki iz leta 1842. in 1858. — Ogrski državni proračun izkazuje za leto 1903 izdatkov 1.051.555.204 kron. Redno poslovanje vendar izkazuje plus 50.890.706 K. Investicijskega kredita bo zahtevala vlada 200 milijonov K, da se bodo prihodnja leta izvršile zgradbe novih železnic in regulacije rek. — V budimbeštanskem municipiju je prišlo včeraj do zelo burnih prizorov, ko je zahteval Vaszonyi, naj mestni svet zaprosi drž. zbor, naj se ne razpravlja o zakonskem načrtu glede sklicanja rezervistov v stalno službovanje. — Deželno zborniške volitve na Nižje Avstrijskem so se pričele danes. Veleposestniki so sklenili med seboj kompromis, vsled katerega se voli 17 ustavovernih, 7 konservativnih in 6 poslancev srednje stranke. — Glede prodaje danskih otokov v zahodnji Indiji na Severno Ameriko je zavrgel danski drž. zbor vladno predlogo z 32 glasovi. — Burski generali so prišli včeraj v London ter bili od prebivalstva prijazno sprejeti.

Dopisi.

Iz Vipave. V nedeljo, dne 19. t. m., zvečer so se zbrali narodno-napredni možje iz cele vipavske doline v hotelu »Adria«, da se poslove od preblagega in velespoštovanega gospoda deželnega poslanca Ivana Božiča. Kako priljubljen je bil gosp. Božič v vipavski dolini, je dokaz ta, da se je zbralo, akoravno je bilo slabo vreme, nad 60 gospodov in 4 dame k banketu, in sicer tudi iz najbolj oddaljenih krajev.

K Olgi — de Sage je tudi prihitel ter — odnesel zmago. Valoviti zvoki valčka so ga nosili... v naročju je držal prekrasno »sibirsko rožo« — in pozabil je nase, na ves svet... morebiti ga je omamil duh rhododendronovega cveta, do katerega je moral skloniti svojo glavo.

Kako drzen je de Sage, je dejal knez S. s prezirnim pogledom. — Njegov plemiški grb se maje zelo, in njegov položaj? neznanen uradnik v ministrstvu... Nesramnost!

Ali de Sage je letel po salonu kot brez zavesti... O polnoči je odšel general s svojo nečakinjo.

K de Sagu je stopila grofica de St. Jules s čarobnim smehom.

Aj! našega pesnika so že obletavala nadzemeljska bitja! Zapomnite si, gospod de Sage, da imajo vsi podoba Olge Leontjevne. —

»Sibirsko rožo« — je odvrnil odgovorjeni in odšel, ne da bi se priklonil. Bil je tako zaslepljen od čarobnega pogleda, tako omamljen od vonja rhododendrona, da je pozabil, zahvaliti se.

Gospod de Sage! — kliče za njim grofica, — veselim se vašega poseta. — A nato pristavi z nasmehom: »General Leontjev mi je obljubil, da zopet počasti moj salon s svojo nečakinjo. (Konec prih.)

ljeneh krajev vipavske doline. — Tako v začetku je izročila gosp. deželnemu poslanecu podkrajaska deputacija, na čelu ji stoječ gosp. župan Trkman, krasno diplomato častnega občanstva in na to se je pričela večerja. Po prvi jedi so se začeli govori. V imenu vipavskega ljudstva je govoril prejšnji vipavski župan gosp. Ant. Hrovatin, ki je posebno poudarjal požrtvovalnost in zasluge gosp. Ivana Božiča, na kar mu je gosp. dež. poslanec odgovoril in se mu zahvalil. V imenu učiteljstva, katero je bilo v obilnem številu zastopano, je govoril tukajšnji šolski voditelj, gosp. A. Skala. Na to se oglasi k besedi gosp. Fr. Punčuh, načelnik »Slapenske posojilnice«. Dalje je govoril v slovenskem jeziku gosp. grof Lanthieri, ki je gosp. dež. poslanca opozoril, da naj ne pozabi Vipavcev, ampak naj ostane vsaj v duhu pri njih, obžaluje pa, da ni v dolini več takih mož, da bi postala Vipava zopet raj kot je bila nekdanj, V imenu okrajnega cestnega odbora in zdravstvenega zastopa se ga je spominjal gosp. K. Mayer in v imenu uradništva pa gosp. sodni svetnik Nosan. Dalje je bilo še mnogo napitnic in nagovorov posameznih županov, ki so prihiteli iz raznih krajev, da zadnjikrat pozdravijo svojega ljubljence, kateri je vžival toliko simpatij pri njih. Z odhodom gosp. dež. poslanca Ivana Božiča smo Vipavci izgubili moč, katere ne bo mogel nikdo v tej dolini nadomestiti in katere bi bilo treba, da bi se narodno-napredna stranka v vipavski dolini vedno bolj razširjala in se krepko vzdržala. Dalje sta napila v hrvatskem jeziku milostivi gospej Božičevi gg. dr. Lučič in lekarnar Hus ter se v imenu vseh najsrčneje poslovila od nje. Ta večer ostane gotovo vsem udeležencem v dobrem spominu, kajti le prehitro prišel je čas resne ločitve.

Pirčeva knjiga.

(Dalje.)

V našem slovenskem ozemlju so bili dani vsi pogoji za fabrično industrijo, za veliko trgovino. Imamo rude, premog. Morje je ob naših tleh, naš človek je bil od začetka trgovine v srednjem veku dober trgovski talent; imel je kot prebivalec hostnih krajev sposobnosti za mehanična dela, rokodelstvo, fabrike, talent za tehnične študije. Katoliški duhovnik je ostal našemu narodu in ž njim vsa utragljivost, nebržnost kat. ljudstev, latinščina v nekaterih, analfabetnost v masi. Delavske zmožnosti, gospodarska tehnika so stvar šole in dolgotrajne vaje. Slovenecem se je vzela ta šola po zatrenju luteranstva. Odslej naprej se pri nas ne razvija veliki kmet-grajščak času primerno, ki je dangubno, utragljivo, tlakarsko delo uničeval, pridne ljudi stvarja, ki pravijo: vsak zase — in zlodej naj vzame tistega, ki poslednji pride. Našemu graščaku še mar ni, da bi si pridobil več zemlje. Za kmete je bilo to dobro. Takozvano skopljenje kmetov (Bauernlegen) ne poznamo dosti. A ne poznamo kako večje bogatije v naših gradovih in meščansko gospodarstvo ni moglo dosti dobiti iz premoženja voditeljev prejšnjega gospodarstva graščakov, prelatov, cerkve. Nič se ne zgubi v naravi in bogastvo fevdalitete prevzelo je drugod meščanstvo. Bogastva naših graščin so bila majhna; protireformacija je dosti prejšnjega požrla. Konfiskovale so vlade, škofi, papež premoženje izgnancev. Kar je še ostalo, so novi naseljenci katoliki prav neumno zapravljali. Bogastva naših samostanov pa je nase potegnil Rim. Saj so naši prelati pred reformacijo svoje velike prihodke po večjem zapravljali v Rimu. V protestantskih deželah so vsa ta bogastva ostala v deželi sami, prišla v roke meščanstva, ki so ž njimi v stan prišli, da so večja dela podvzemali, stavljali fabrike, ustvarjali svetovno trgovino in tako mogli potegniti tudi kmeta v delokrog kapitalističnega gospodarstva, da tudi kmet začne za trg proizvajati in tako iz potratnega ekstenzivnega kmetovanja prejšnje dobe zamore preiti v intenzivno kmetovanje.

Reveži gmotno in duševno smo živel Slovenci od 17. stoletja naprej do novejšega časa. Tu nas zgrabi moderno gospodarstvo. Kaj mu zamoremo dati? Roke, kulije! Boljši delavci za težavna dela premogokopov, fabrik, so naši ljudje, nego Kitajci, Zamorci. Stotisoč jih jemlje in najboljše iz malega naroda. In vsako leto doraslo kmetstvo mladino. Naše velike kmetije ustavljajo gospodarjenje. Niso se navadile na masinelo delo in ne na proizvodnjo na trg, niso na veliki kmetiji stvarjale industrije za predelanje produktov kmetije; izropale so se v hostah, v kakovosti zemlje; poslopja so začela razpadati; razparceliranje je na dnevnem redu. In ker večji kmet ni učil manjših

kmetov dobro, ni dajal zaslonbe malemu, potem ta kat. revež ni mogel sam priti na zeleno vejo. Brati, pisati, računati ni znal, kmetoval je sicer boljše, kakor v tlakarski dobi, ker je zdaj delal za se, a delal je z istimi sredstvi, z isto omiko. Plačati je moral — pred 50 leti — dragi odkup tlake in desetine; v dolžnem pismu zavil se je leta 1848. rodil in to dolžno pismo je ostalo v rodbini. Kmet v rokah kat. duhovnika in še v vsej ostali vzgoji tlakarske dobe bi moral imeti vodnika v gospodarstvu. Brez njega se ne gane naprej. Graščak bi mu to biti moral. Ta pri nas to ni bil. Katoliški duhovnik sam ne kmetuje, marveč kuharica in hlapec. Malo je bilo izjem in ti še zdaj žive v hvaležnem spominu kmetov. Po večini pa je kat. duhovnik ves čas od reformacije naprej živel dobro, rekli bi, brez duševnega življenja. Šele čas Jožefa II. ga malo zbudi in od tam naprej pa skrbi voditeljstvo istih za to, da si ohrani tlakarje in bogastva iz srednjega veka in na tem stališču še danes stoji, dasi včasih socialistično nastopa. (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. oktobra.

— Repertoire slovenskega gledališča. Danes se ponavlja opera »Prodana nevesta«, ki je dosegla pri prvi predstavi vsestransko tako lep uspeh. V soboto, 25. t. m. je premijera Björnsonove drame »Bankerota«. V kratkem bo gostovala na slovenskem odru tudi gospa Borštnik-Zvonarjeva v neki moderni drami.

— »Slovenčeva« poročila o naši operi. »Slovenec« se je spravil sedaj na našo opero z očitnim namenom, škodovati slovenskemu gledališču. Včerajšnje poročilo o zadnji predstavi »Prodane neveste« je ne le hudobno, temveč naravnost neumno. Ljudje, katerih duševni nivo se giblje v okviru klasičnih katoliških dram »Lurška pastarica« in »Mlini pod zemljo«, se drznejo o vsakakor prav dostojno uspeli predstavi pisati tako zaničljivo, kakor da ima opraviti s pevci, ki so ušli naravnost iz kake konsumne beznice. Da se tem Terzitom ne posreči njih grdi namen, jamči nam razsodnost našega občinstva, ki zna dobro in brez »Slovenčevega« kritika ceniti umetniško usposobljenost angažiranih pevcev in ki tudi ve, kakšne zahteve se morejo postaviti v provincijalnih mestih, kjer stane najboljše sedež v parterju 2 K 40 v. Pevcem, kateri so delovali dolgo vrsto let z največjim uspehom na zagrebški, plzenski in brnski operi, in to v prvih ulogah, »Slovenec« ne bode mogel škodovati. Naj jih smeši in žali, kakor hoče, to je gotovo, da je »Slovenec« pač najmanj poklican, tako zabavljati. Vodstvo gledališča posluje s priznanja vredno požrtvovalnostjo in se resno trudi ustreči upravičenim zahtevam svojega občinstva. Resna in stvarna kritika je koristna. Z golim in krivičnim zabavljanjem se pa ne opravi ničesar. Ako je še kaj nepopolnega pri operi, se bode gotovo še popravilo, to pa tudi brez vseh napadov od strani nepoklicanega »Slovenčevega« poročevalca. »Slovenec« je že enkrat očital dramatičnemu društvu, da ni bilo letos pri angaževanju pevcev in pevk nič kaj izbirično. A prav letos je društvo angažovalo najboljše moči, ki jih je bilo sploh dobiti v Zagrebu, v Brnu, Plzni in v Pragi. Gospa Svoboda-Hanusova je bila pet let primadona brnske opere. Vse časniške kritike o njeni pevski umetnosti so najlaskavejše. Pela je vse prve vloge cikla Smetanovih oper ter gostovala opetovano na prvem češkem odru, v »Narodnem divadlu« v Pragi z najlepšimi uspehi. Gdč. Prochazkova je bila več let prva mladostna pevka v Plzni: vse kritike čeških listov govore, da ima krasen, svež, neobrabljen, izborni izšolan glas ter lepo igro. G. Kral je baritonist, ki bi bil prav letos angaževan v »Narodnem divadlu«, če bi ne bil že prej pod pisal pogodbe s slovenskim gledališčem. Kot pevec ima renomé po vsem Češkem. Gdč. Glivarčeva je bila osem let altistinja v Zagrebu ter je kreirala največje altovske vloge. Kritika jo je vedno hvalila kot umetnico najfinejšega petja in izvrstne igre. G. režiser Aschenbrenner pa je bil član »Narodnega divadla« ter celo vrsto let prvi basist zagrebške opere največjega ugleda. V Zagrebu je imel dvakrat večjo gažo kot v Ljubljani, in če se opera v Zagrebu obnovi, je že danes go-

tovo, da ga takoj izgubimo. Tako »neizbirično« je bilo torej letos »Dram. društvo« pri svojih članih opere! Zdi se, da »Slovenec« kritik razume o opernem petju kolikor zajec na boben, še verjetneje pa je, da pri zadnji operni predstavi sploh ni bil v gledališču, saj sicer bi take laži in neumnosti vendar ne bil mogel pregrešiti. Boga hvalimo, da imamo letos tak operni ensemble, kakršnega še nikdar nismo imeli! »Slovenec« tudi dosledno tendenčno dela razloček med takozvanimi »domačimi« in »tujimi« člani gledališča. A tega razločka ni. Vsi člani imajo enake dolžnosti ter se cenijo le po svoji kvalifikaciji in marljivosti, ne pa po narodnosti. »Slovenec« pa brez intrige ne more živeti in če ne laže, se ne počuti v svojem elementu. Naše gledališko občinstvo — med katerimi ni niti 2% »Slovenčevcev«! — pa je, hvala Bogu, že toliko razsodno, da razume »Slovenčev« rovanje in hujskanje, saj pravi klerikalec mora biti proti naprednim kulturnim zavodom, sicer bi grešil proti svojemu programu.

— »Slovenčeva« kritika. Piše se nam: Sinočnja »Slovenčeva« kritika o zadnji operni predstavi mora ogorčiti vsakogar, ki je slišal »Prodano nevesto« dne 21. t. m. Predstava je bila za naše razmere naravnost izvrstna in take »Prodane neveste« v celoti že več let nismo imeli, takega ensembela pa sploh še nikoli. »Slovenec« recenzent je bil bržkone na kakem volilnem shodu ter je napisal svojo kritiko šele naslednjega dne po sufliranju Štefeta. Vsekakor ima »Slovenec« kritik vsak dan druga ušesa ali pa si »Slovenčevi« recenzente kontrerno nasprotujejo. O priliki Ondříčkovega koncerta je pisal »Slovenec« kritik dne 21. t. m. o g. Králu: »**Izvrsten baritonist** gosp. Karol Král je pel a) Leoncivallo: Prolog iz opere »Glumači« in b) Novakove: Slovaške narodne pesmi **po vseh pevskih pravilih.**« Včeraj, dne 22. t. m. — torej samo en dan pozneje! — pa, da poje g. Král skozi nos!! O gdč. Glivarčevi je pisal »Slovenec« dne 21. t. m.: »Operna pevka gdč. Marija Glivarec ima prav nežen alt, **pela je prav lepo!!**...« Občinstvo je bilo s petjem obeh zelo zadovoljno. Dne 22. t. m., dan kasneje, pa piše isti »Slovenec«, da njen glas — »kiksaa!« Kako se to strinja? Danes je pevec izvrsten in poje prav lepo, da je občinstvo zelo zadovoljno, naslednjega dne je pa že čisto za nič... Meni se zdi, g. urednik, da ima »Slovenec« kritik svoje možgane v nosu mesto v glavi in da njegova pamet zategadelj pravi grdo »kiksaa!« Prijatelj naše opere.

— Vohun okrog kislega zelja.

Piše se nam: Uslužbenec od vlada podpirane »Gospodarske zveze«, neki Bolta, stika vedno v skladišču južne železnice in nadleguje nas zeljarje, ki določamo zelje na kolodvor, da izvoha, komu in kam pošiljamo zelje. »Gospodarska zveza« vsiljuje potem dotičnim našim odjemalcem svoje, v šmarskem konsumu fabricirano blago, ki je dokaj slabše od našega in nam je na ta nepošteni način odjedla že več odjemalcev. In tako društvo podpira vlada z denarjem davkoplačevalcev! Prosimo slavno načelstvo južnega kolodvora, naj da klerikalnim vohunom zaslužno brco.

— Oklic »Slovenije« — zaplenjen. Piše se nam: Kakor vsako leto, hotelo je slovensko akademsko društvo »Slovenija« tudi letos nabiti v avli dunajske univerze oklic k vstopu v društvo. Še nikoli doslej niso preslavna akademična oblastva v oklicih tega društva našla nič takega, kar bi moglo razburjati duhove. Letos pa je bistro oko akademično svobodo čuvajočih oblastij iztaknilo v oklicu »Slovenije« tako vznemirljiva mesta, da po mnenju istih ne sodijo v javnost. In zakaj? — Ker pribijejo nekaj kričečih dejstev, ki osvetlujejo nam Slovencem tako »prijetno« bivanje na Dunajski univerzi: »Slovenija« protestuje v oklicu proti sistematičnemu zapostavljanju in že vsakdanjemu izpodrivanju slovenskih dijakov iz seminarjev; protestuje proti sramotnemu Slovenstvu in Slovanstva s profesorskih stolic, protestuje proti temu, da smatrajo nemški kolegi Slovence le za goste na vseučilišču. Z ogorčenjem

prosveduje tudi proti nečuvnemu postopanju kranjske hranilnice, katero vodi le nemško-nacionalni šovinizem pri podeljevanju podpor kranjskim dijakom. — Resnica v oči kolje! Zbali so se je tudi cenzorji dunajske univerze, pa mesto, da bi se potrudili priti krivici, ki se godi Slovincem dan za dnem, v okoliščini, zaplenili so kratkoma slovenijanski oklic in tako zopet jedenkrat križali akademično svobodo, seveda le ono — Slovencev.

— **Gospodična Jaromila Gerbičeva** je bila povabljen, da sodeluje pri dobrodelnem koncertu, katerega je priredilo »Podporno društvo za siromašno šolsko mladino« z društvom gospej in gospodičen 4. t. m. v Plzni. O njenem sodelovanju pišejo »Plzenské listy« naslednje. »Da je sedaj, ko je čas koncertnim podjetjem tako malo ugoden, sobotna produkcija vzlic temu vzbudila toliko zanimanja in imela tako velik umetniški uspeh, to velja pripisati umetniški potenciali sodelujočih. To so bili gospe Helena Nebeská-Klíčková, virtuosinja na harfi in pa naše pevsko društvo »Smetana«, — torej sile, katere so pri nas kar najbolj priznane — in kot nov pojav gđ. Jaromila Gerbičeva, pevka iz Ljubljane. Gospodična je vzbudila zanimanje že s tem, da je hči moža za slovensko glasbeno umetnost izredno zaslužnega Slovence, ki je našemu narodu navdušeno privržen. V Lvovu, v Zagrebu, v Ljubljani, kjerkoli je Gerbič deloval, povsod je s svojim priznanim imenom živo pospeševal glasbeni razvoj in imaje češko umetnico za soprogo, je tudi neprestano širil simpatije za naš narod. Zaslužen spoštovanje h g. Gerbiču, kateri je tudi pevcem našega zbora »Smetana« izkazal v Ljubljani nenaadno pozornost, se je prenesla pri nas v obliki iskrenih simpatij na njegovo hčer, mlado umetnico, katera je dovršila letos praški konservatorij. Gospodična Gerbičeva, — katera je takorekoč mali Mezzofanti, govorec raznih tujih jezikov, češko, slovensko, hrvaško, polsko in rusko, — je pela pri nas Libušino arijo s prvega dejanja Smetanove slavnostne opere (Bogovi večni tam nad oblaki) in pa pesmi Oskar Nedbalovega »Dudáka« in »Milotinke« svojega očeta, poslednje s slovenskim tekstom. Lepi glas gospodične, — visok, jasen sopran, — se že sedaj glasi prosto in krepko, ter se očividno dokumentuje v njenem muzikalnem prednašanju in pravilni deklamaciji besedila izborna in vestna šola. V obojem oziru javlja se v umetnici, katera šele začenja svojo umetniško karijero, mnogoobetajoča stopnja dovršenosti, na katero kaže tudi spretnost, s katero obvlada gospodična spodnjo lego svojega glasu. Vspeh gospodične je bil posebno pri pesmih Gerbičevih buren in trajajoč. — Pozornost občinstva, prirediteljev koncerta in zbora »Smetana« je gotovo jako razveselila simpatičnega gosta. Prirediteljstvo koncerta in zbor »Smetana« so odlikovali umetnico še tudi z dvema krasnima šopkama, ona pa je morala pridati na burno odobravanje še eno pesem iz Gerbičevih »Milotink«.

— Vpojasnilo paragrafov 59.

in 60 obrtnega reda naznanja »Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko« svojim članom in sl. občinstvu sledeče važne vrste: Dne 15. septembra t. l. je uveljavljena od drž. zbora sklenjena in sankcionirana prememba §§ 59. in 60. obrtnega reda. S to premembo se postavno strogo prepoveduje potujočim agentom iskati naročil od kraja do kraja in od hiše do hiše pri zasebnih strankah. Taki agenti v zasebnih stanovanjih ne smejo več nadlegovat občinstva in imajo pravico samo pri trgovcih in obrtnikih blago, ponujati in tudi samo tako blago katero dotični obrtniki, pri izvrševanju svojega obrta rabi. S saboj nositi smejo le uzorce s cenami, ter je prodaja blaga samega kaznjiva. Ravno tako je prodajanje kolonijalnega, špeceriskega in materialnega blaga vseh vrst po krošnjah in drugih agentih povsod brzopogojno prepovedano. Ta določba se je uvedla v varstvo poštenih, visoko obdačenih domačih trgovcev, kateri naj pazijo na njih strogo izvršitev, da se vsak dokazljiv prestop strogo kaznuje. V lastnem interesu sl. občinstva pa je, da vsako kupčijsko zvezo s takimi prekanjenimi židovskimi potovalci opusti,

da se obvaruje raznih sitnih potov, kadar bi morala v slučaji prekoračenja te postave o. kr. oblast kazensko nastopiti. Ker se občinstvo na ta način usiljivih agentov najlažje iznebi, se priporoča, sploh vsako kupčijsko obdovanje ž njimi opustiti.

— **Nov samostan.** Ljubljanske uršulinke, ki vedno tarnajo, kako so revne, so kupile graščino v Mekinah pri Kamniku in napravijo tam nov samostan.

— **Dijaški in ljudski kuhinji** je tukajšnji restavrat g. Ludovik Fantini podaril večjo kvantiteto jelenovega mesa, ki je zadostovala za dvakratno kosilo dijakom in navadnim gostom. Naj bi našel darovalec obilo posnemalcev!

— **Napaden orožnik.** Dne 19. t. m. je šel postajevodja Filip Puschl iz Zatičine v družbi dveh deklet in nekega fanta po zatiški cesti proti Grižam. Pri nekem gozdiču so družbo napadli trije fantje. Orožnikov spremljevalec je bil pobit na tla in tudi orožnik je bil udarjen, na kar je vzel sabljo in česnil napadalca Eržena iz Griž po glavi. Eržen je bil težko ranjen, njegova spremljevalca sta pobegnili.

— **Živinski sejm v Preserji** bode 29. t. m. S tem se kupci opozarjajo, da pridejo na sejm, ker bode dosti živine. Posebno trpežnih volov se bode mnogo prignalo. Kraj za živinsko kupčijo je tu posebno pripraven.

— **Mlatilni stroj** je hlapcu Francu Brezniku v Krčevini pri Ptujju desno nogo raztrgal, ko so ajdo mlatili, hlapca so prepeljali v deželno bolnišnico v Ptujju.

— **Zaradi kokoši.** M. J. v Vodmatu ima navado, da spušča svoje kokoši na njive in vrte svojih sosedov, kar seveda tem ne more biti všeč. Včeraj je zopet pasla kokoši na tujem svetu, vsled česar jo je policaj ustavil in vprašal za ime, katerega pa ni hotela na noben način povedati, češ, da takemu smrkavcu, kakor je stražnik, ne pove imena. Stražnik ji je nato napovedal aretovanje, a žena se je vrgla na tla in kričala, da ne gre nikamor. Ker je stražnik potem od ljudi, ki so se nabrali okoli nje, poizvedel ime, je odstopil od aretovanja.

— **Sleparija.** Postopač A. P. je izvedel, da je F. M., delavec v predilnici dolžan Josipu Stariču v Bohoričevih ulicah št. 13 par kronic in ga je šel tirjat. M. je dal postopaču denar, pozneje pa je izvedel, da Starič ni nikogar pooblastil, da gre M. a tirjat in da mu postopač A. P. tudi izročil ni nobenega denarja.

— **Nezgoda.** Cecilija Jančar, delavka v Umajnarjih v litijskem okraju, je včeraj popoldne padla z voza in prišla pod voz, da ji je šlo kolo čez desno nogo in jo pod kolenom zlomilo. Ponesrečenko so pripeljali v deželno bolnico.

— **Božjast je vrgla** danes dopoldne v stolni cerkvi nekega neznanega človeka. Spravili so ga na magistrat in poklicali zdravnika, ki je odredil, da se ga odpelje v bolnico, ker ga ni bilo moči spraviti k zavesti.

— **Koncert društvene godbe** bo danes 23. t. m. »pri Hafnerju« sv. Petra cesta, vstopnina 15 kr., častiti podporni člani so vstopnine prosti. Začete ob 8. uri zvečer.

* **Najnovejše novice.** Milijonar umorjen. V Smyrni je bil umorjen milijonar Jozeglin. Morilec je obstal, da je umor izvršil na povelje revolucijske armenske zveze. — Umorjen misijonar. V Tangerju je bil umorjen angleški misijonar Cooper. Morilec, ki je zbežal v mošejo, je bil na sultanovo povelje pred mošejo ustreljen. — Poskušen napad na francoskega predsednika? Pariška policija je prijela nekega anarhista, ki je oborožen z bodalom in revolverjem hotel splezati v predsednikov vrt. Pozneje se je dognalo, da ima opraviti z duševno bolnim človekom. — Dvoboj zaradi učiteljice sta imela v Kalnoku na Ogrskem učitelj Bielek in notar Havran. Notar je učitelja ustrelil. — Zopet defraudacija. V veliki trgovini Israel Berolinu sta brata Besas poneverila 5—600.000 mark. — Grof in grofica Lonyay sta najela blizu Merana vilo, kjer bodeta preživela zimo in pomlad. — Top se je razletel pri streljanju na čast rojstnega dne nemške cesarice. Eden mornar je ubit. — Umrli je sloveči italijanski slikar Vinea v Florenci. — Emajlska tovarna »Avstria« v Št. Mihelu pri Ljubnem se opusti, s čemur bo kraj hudo prizadet.

* **Millijonska defraudacija v Pragi.** Rešilni poskusi, sanirati sveto-vavclavsko hranilnico, nekam šepajo. V obče, piše »Čas«, slišimo samo nasvete, predloge in obljube, a nič pozitivne akcije. Le v tem se strinja vse češko duhovništvo ter to kar očito razodeva, da brez denarnega zavoda ni možna klerikalna propaganda. Ostala poročila iz okrožja duhovnikov so le mamljiva preteza, proračunjena na prevaro ter hipno pomiritev nesrečnih vlagateljev in dolžnikov. Vsaj odkritost rčnosti niso si klerikalci vzeli za geslo. Izjavili so sicer, da se vloge morajo nekaj časa po prej odpovedati, sami pa so si ob pravem času vzdignili svoje vloge iz hranilnice. Najbolj osvetluje klerikalno »poštenost« neovrgljivo dejstvo, da je svetovavclavska posojilnica pred razkritjem škandalov prodala veliko množino menic drugim denarnim zavodom, kateri zdaj nevmiljeno zahtevajo, da se iste morajo takoj plačati. V svetovavclavski posojilnici so iskali denarja ravno nižji sloji — in ti so zdaj s pritiskom na plačanje menic v najhujših zadregah. Najlepše pri celi tej žalostni komediji pa je, da hočejo tako češki, kakor slovenski klerikalci odvrči od sebe vso odgovornost za te skandale. A 18. t. m. na shodu v gostilni »U Sedlerů« je duhovnik Dlouhý sam dejal, da je tako zanižanje dejstva uprav smešno. Jasno je povedal, da je posojilnica bila klerikalna ter da je podpirala klerikalno gibanje. Tako so na primer prejemale »Katoličké listy« stalno letno podporo 2000 K, zato pa je imela svetovavclavska hranilnica svoj glas v upravnem odboru »Kat. Listov« — to pove dovolj, zakaj so isti tako žilavo branili klerikalnega poštenjakoviča Drozda. Posojilnica zahteva sedaj, naj se povrne onih 1000 K, ki jih je daroval Ort za Husov fond, češ, da jih je dal iz ukradenega denarja. Ali bodo imeli sedaj »Kat. Listy« toli časti, da vrnejo one dolgoletne letne prispevke bankrotirane posojilnice, da s tem vsaj nekoliko ublažijo pomilovanja vredni položaj nesrečnih zadruženikov? Najbrže tega ne ućakamo. Na dotičnem shodu se je tudi sprejela resolucija: »Zahtevamo, da se nam pojasni, ali so resnična dosihmal neovrženata poročila »Práva lidu«, da so člani predsedništva in odbora pobankrotirane posojilnice vzdignili »ob pravem času« svoj vložen denar?« — Res, kadar se gre za denar, takrat so klerikalci »pametni«. V torkovi številki pišejo že omenjeni »Kat. Listy« takole genljivo, nastavljač, rekel bi, samokres na prsi klerikalcev: »Naznanja se nam, da se po preprečeni krizi v posebni brošuri naznajo imena tistih, ki so nam v stiskah pomogli, toda naznanila se bodo imena tudi onih, ki so nam odpovedali svojo pomoč. Teh zadnjih bo bržkone več, kajti, kjer se izterjava požrtvovalnost s takimi grožnjami, ondi se one ne pomagajo. — Dne 21. t. m. je pravni zastopnik hranilnice dr. Rašín naznanil, da bo hranilnica likvidovala. — V odličnem češkem listu čitamo sledeče: »Odprto pismo visokemu kleru na Češkem in Moravskem! Resnično, resnično vam povem: Lažje bo šla kamela skozi šivankino ušesce, kakor bogataš v božje kraljestvo«. Kristus.

* **Princ Tuan,** glasoviti bokserki vodja, živi, kakor poroča neki angleški list, odkar je v pregnanstvu, v taki bedi, da je bil prisiljen, sprejeti službo v neki trgovini v pokrajini Kuanfu. »Indep. belge« potrjuje to vest ter dostavlja, da princ prodaja čaj.

* **To je moje bodalo.** Gledališni igravec Suett je rad pil, celó na odru, če je le mogel. Ko je nekoč igral v »Juliju Cesarju«, se je v prostem trenutku skril za napravljenim grmom, potegnil iz toge steklenico ter parkrat slastno potegnil iz nje. Neki njegov tovariš je to zapazil ter ga vprašal, kaj da ima v obleki skritega. »Samo svoje bodalo«, je ta dejal. V nepaznem trenutku je Suettu izmuznil tovariš steklenico in izpivši jo, jo vrnil z besedami: »Tu imate nazaj nožnico od svojega bodala«.

Društva.

— **Splošno slovensko žensko društvo** začne torej z običajnimi svojimi predavanji v nedeljo, 26. t. m. Naslov predavanja »O današnji ženi« obljublja mnogo ter bo predavanje gotovo jako zanimivo, zlasti za naše žensktvo vseh slojev. Predavateljica, gđ Zofka Kveder si je pridobila tekom zadnjih let lep renome kot velenadarjena in plodovita slovenska pisateljica, ki pa je poleg tega tudi marljiva sotrudnica hrvaških in čeških listov. Predavanje bo ob pol osmih zvečer v veliki dvorani »Mestnega doma«, katero je velecenjeni gosp. župan Hribar v svoji znani naklonjenosti društvu, kakor preteklo leto, tudi letos zopet blagovolil brezplačno prepustiti. Vstop je prost ter vsakemu dovoljen. — **Zadruga krojačev, klobučarjev, krznarjev in rokavičarjev v Ljubljani** ima v nedeljo, dne 26. oktobra t. l. ob polu 10. uri dopoldne v mali dvorani »Mestnega doma« izvanredni občni zbor. Dnevni red: 1.) Preči-

tanje in odobrenje premenjenih pravil zadruge. 2.) Volitve 6 delegatov v deželno zvezo kranjskih obrtnih zdruag. 3.) Poročilo pripravljalnega odbora in sprejem članov za ustanovitev »Krojaškega sirovinškega društva (Rohstoffverein)«. 4.) Raznoterosti.

Književnost.

— **„Popotnik“** ima v svoji 10. št. sledečo vsebino: 1. H. Schreiner: Analiza duševnega obzorja otroškega in dušeslovni proces učenja. 2. Dr. Fran Ilešič: Statistična ocena dobrih in zlih vplivov učiteljev na učenje. 3. M. Heric: Kako se naj izvršujejo naloge iz geometrijskega oblikoslovja na višji stopnji naših ljudskih šol. 4. A. Pesek: Darwinizem in vzgoja. 5. J. L.: Nekaj o zasebnem pouku aristokratske mladine. 6. Razgled. Listek 317. — Pedagoški paberki 318. — Kronika.

— **Mittheilungen des Musealvereines für Krain.** Vsebinska III. in IV. zvezka je tale: 1. Tapferkeitszeugnisse zweier Krainer, von Fr. Komatar. 2. Ueber die geographische Verbreitung von Daphne Blagayana Freyer, von Prof. Alfons Paulin. 3. Die Territorialeinteilung der Illyrischen Provinz Krain unter französischer Verwaltung, von Dr. Seraphine Puchleitner. Kleine Mittheilungen: Grabdenkmale in der Kirche zu Poganitz bei Rudolfsdorf, von Konrad Črnologar. Ein Beitrag zur Geschichte der einstigen italienischen Oper in Laibach, von Konrad Črnologar. Aus der Bibliothek in Weissenstein, von Konrad Črnologar.

Telefonska in brzojavna poročila.

Godovič 23. oktobra. Vzlic silnemu pritisku črne stranke s 4 dušnimi pastirji je v Doleh zmagala narodna napredna stranka. Živeli zavedni volilci!

Dunaj 23. oktobra. Današnja seja poslanske zbornice je vzela kmalu konec. Čehi so danes vložili troje nujnih predlogov, med njimi tudi nujni predlog glede nesreče pri pionirskih vajah v Klosterneuburgu, pri katerih je več Slovencev ponesrečilo. Zbornica je potem najprej razpravljala o zadevi poslanca Lupu in soglasno izrekla, da je penzioniranje tega poslanca nično. Po tej zadevi je prišlo na vrsto poročilo grajalnega odseka glede vsenemškega poslanca Bergerja. Ker je Berger v včerajšnji seji psoval Čeha z ušivci, je predlagal Klofač, naj se mu izreče graja. Pri zaslišanju v odseku je Berger izjavil, da ničesar ne prekliča, na kar je odsek soglasno sklenil, naj se mu izreče graja. V zbornici je o tem predlogu poročal Roszkowski in tudi Berger sam je govoril. Ko bi se bilo moralo vršiti glasovanje, je vsa nemška levica s kršč. socialci vred demonstrativno odšla iz dvorane ter s tem pokazala svojo solidarnost z Bergerjem! Schalk je zahteval, naj se konstatira, če je zbornica sklepna ali ne. Štetje je izkazalo, da zbornica ni sklepna. Schönerer je to konstatiral s trikratnim češkim klicem: Slava. Podpredsednik Kaiser je na to pretrgal sejo, kar je popolnoma nepravilno. Vsenemci so radi tega razgrajali, na kar je Kaiser čez pol ure naznanil, da zopet odvarja sejo in jo ob enem zaključuje, kar je zopet proti določbam pravilnika.

Dunaj 23. oktobra. Politični položaj je nespremenjen. Listi trde, da je mej Poljaki nastalo nesoglasje glede nadaljnjega postopanja. Jeden del poslancev je za to, naj se Poljaki tesno oklenejo Čehov, drugi del zopet hoče, naj se obnovi koalicijska z Nemci.

Dunaj 23. oktobra. Iz Opave se poroča, da je tam umrl bivši poljsko-silezijski drž. poslanec pater Swięzy.

Budimpešta 23. oktobra. Odpor proti vladnemu načrtu glede pomnoženju armade se je začel tudi v vladni stranki. Zadovoljen ni s tem načrtom nihče. Vsled tega je šel domobranski minister Fejervary na Dunaj posredovat, naj bi se stalna armada pomnožila le za 7000 mož na leto in ne za 20000 mož, kakor se je prvotno predlagalo. Agitacija proti predlogi se je v tem začela tudi med prebivalstvom. Tukajšnji občinski svet se je izrekel proti predlogi, dijaki pa so sklenili uprizoriti poulične demonstracije.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 23. oktobra 1902.

Skupni državni dolg v notah	100 70
Skupni državni dolg v srebru	100 60
Avstrijska zlatna renta	120 55
Avstrijska krona renta 4%	100 20
Ogrska zlatna renta 4%	119 80
Ogrska krona renta 4%	97 50
Avstro-ogrsko bančne delnice	1582 —
Kreditne delnice	871 50
London vista	259 15
Nemški državni bankovci za 100 mark	116 90
90 mark	23 40
90 frankov	19 05
Italijanski bankovci	86 15
C. kr. cekini	11 33

Žitne cene v Budimpešti

dne 23. oktobra 1902.

Termin.

Pšenica za oktober	za 50 kg	K	7 31
Rž " " april 1903	" 50 "	"	7 31
Koruzi " " oktober	" 50 "	"	6 41
Oves " " maj 1903	" 50 "	"	5 76
" " april 1903	" 50 "	"	6 23

Efektiv.

5 vinarjev ceneje.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 13.

Dr. pr. 1211.

V četrtek, 23. oktobra 1902.

Drugič v sezoni:

Prodana nevesta.

Komična opera v treh dejanjih. Spisal K. Sabina, Uglasbil B. Smetana. Kapelnik H. Benisek. Režiser E. Aschenbrenner.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7.30. uri. — Konec po 10. uri. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. pih. polka Leopold II. št. 27.

Prihodnja predstava bode v soboto, 25. oktobra. Pripravljata se opera „Maričon“ (Albini) in drama „Bankeroti“ (Björnson).

Najboljša hrana za zdrave in na

Kufeke-jeva moka zelodnem crevesu bolne otroke.

Zahvala.

Gosp. dr. Šušteršič se je odpeljal dne 21. t. m. iz krške bolnice. Izročil je pri tej priliki krškemu županstvu 50 K za uboge, za kar se mu izreka pristoja zahvala.

V Krškem, dne 22. oktobra 1902.

Dr. Tomaž Romih, župan.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 206-3 m. Srednji zračni tlak 736-0 mm.

Okt.	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Temperat-ura v C.	Vetrovi	Nebo
22.	9. zvečer	740.4	6.0	sr. jvzhod	dež
23.	7. zjutraj	741.1	5.0	sl. svzhodsk.	oblač.
	2. popol.	740.9	11.6	sr. jvzhod	del. oblač.

Srednja večerajšnja temperatura 7-8°, normala: 9-3°.

Originalni ameriški (2533-3)

„brzopisalni stroj“

in ameriški

„Cyklostilaparat“

najbolji pomnoževalni aparat za korespondenco, cenike, risbe itd., kateri naj bi v nobenem podjetju in pisarni ne manjkali, je po ceni na prodaj pri Jos. Paulnu v Ljubljani, Marijin trg 1.

Proda se 5 sodov belega istrskega

vina

po 8 goldinarjev hektoliter.

Vpraša se v kleti štev. 54 v Logatcu. (2562-5)

Ne skisanim filistrom ampak prijateljem humorja priporočamo

„Navihance“

spisal

Rado Murnik.

Velika 8°.

Str. 229.

Vsebina:

Indijanci. — Iz Dragovega dnevnika. — Priljubeno zelje. — Matura. — Nirvana. — Ata Žužamaža. — Čačkočkar pa Križkraz. — Peklenski napredek. — Zavozlan roman. (1832-35)

Cena 2 K 50 h, po pošti 2 K 70 h.

Založništvo L. Schwentner v Ljubljani, Dvorski trg 3.

V manufakturah izvačen

pomočnik

želi vstopiti v Ljubljani v službo.

Blagohotne ponudbe na upravništvo »Slov. Naroda« pod šifro G. K. (2597-1)

Edina zaloga na Kranjskem: lekarna Piccoli

„Pri angelju“

Ljubljana, Dunajska cesta.

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

Poliliterška steklenica velja 2 K. Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli v Ljubljani** točno, ako se mu pošlje znesek po poštne povzetju. 2 (9)

Krasen slovenski skladni koledar

za trgovine, obrte, urade, pisarne, šole in posameznike izide začetkom novembra v moderni in elegantni obliki v založništvu tvrčke (2390-4)

Ivana Bonača v Ljubljani.

Cena je vzlic okusni izdelavi zelo nizka, samo 20 vin. s pošto 20 vin. več. Prekupci dobe velik rabat in se na zahtevo dopoljuje cenik. Trgovci porabijo istega lahko kot novoletno darilo in se brezplačno utisne njihova firma.

Da ne bode, ako koledar kmalu poide, prepozno, prosim g. naročnike, da se čim prej oglašajo, ker se bode na take v prvi vrsti pri razpisiljavi oziralo.

Izognite se nakupa

manjvrednega in vmes še ponarejenega ruma!

BATTLE-AXE JAMAICA RUM

Esence so zdravju škodljive.

The Nectar of Jamaica.

rum je znan kot

Vsaka izvorna steklenica se polni pod osebnim nadzorstvom tvrčke:

A. A. Baker & Co., London E. C.

Ta marka je v vseh kulturnih državah na svetu postavno varovana.

V Ljubljani se dobiva pri Anton Staculu. (2555-3)

Preselitev mesnice.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da preselim v soboto, dne 25. oktobra t. l.

svojo mesnico

iz Perlesove hiše v Prešernovih ulicah v lastno hišo št. 16 v istih ulicah

ter bode mesnica odprta vsak dan tudi popoldne od 5. do 6. ure. Zahvaljujem se za dosedaj mi izkazano zaupanje ter prosim tudi za prijazni nadaljni obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Andrej Marčan, mesar.

PUCH-STYRIA

Prosim, gg. kolesarji, blagovolite čitati!

Vsled proti koncu idoče sezije namenil sem razprodati svojo zalogo še ostalih koles, znamka „Styria“ in „Helical“ letošnjih modelov, pod lastno ceno. Dana je torej slehernemu najugodnejša prilika, pridobiti si dobro, zanesljivo kolo po nizki ceni.

Isto velja za šivalne stroje in kolesarske potrebščine, kakor tudi za pneumatike.

Priporočam se z velespoštovanjem

Fran Čuden

trgovec in urar na Mestnem trgu.

Ekvipažne

sani

dobro ohranjene, za jednega konja, se iščejo.

Ponudbe pod „A. G.“ na upravni štev. »Slov. Naroda«. (2592-1)

Ces. kr. avstrijske

državne železnice

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž: Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno čez Selzthal v Aussee Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. ur 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. Ob 11. uri 51 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genova, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijane vane, Hebr Franzove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. Trst-Monakovo direktni vozovi I in II. razreda. — Proga v Novo mesto in v Kočevje, Osonni vlaki: Ob 7. ur 17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje ob 1. uri 5 m popoldne iz Kočevja, ob 7. ur 8 m zvečer v Novomestu, Kočevje. Prilod v Ljubljano juž. kol. Proga s Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak s Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genova, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak s Dunaja, Ljubno, Selzthal, Beljak, Celovec, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Pontabel. — Ob 5. uri 51 m zvečer osonni vlak s Dunaja, Ljubno, Beljak, Celovec, Pontabel, čez Selzthal v Inomost, Solnograda. — Proga v Novega mesta in Kočevje, Osonni vlaki: Ob 3. uri 44 m zjutraj iz Novega mesta in Kočevja ob 3. uri 5 m popoldne iz Straže Toplice, Novega mesta, Kočevja ob 5. uri 55 m zvečer izotako. — Dunaj iz Ljubljane drž. kol. v Šamunz. Mesani vlaki: Ob 7. uri 23 m zjutraj ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer in ob 10. uri 5 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobra. Prilod v Ljubljano drž. kol. iz Šamunz. Mesani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobra.

R. Ditmar

c. in kr. dvor. zalagatelj.

Razsvetljevalni predmeti

električno luč (diamant-žarna svetilke)

plin (kurilna priprava za kuhanje)

petrolej (Ditmar-jevt Caloriferes in pači za kuhanje)

špirit (Ditmar-jevt Ennos-palivec in Ager-svetilke)

olje (varnostne svetilke in svetilke za silo).

TOVARNA:

Dunaj, III., Erdbergstrasse 23.

Absolviran nižjegimnazijalec

z dobrimi spričevali, lepo pisavo, popolnoma zmožen slovenskega, nemškega ter hrvaškega jezika, želi vstopiti v kak komptoar, notar, ako ali odvetniško pisarno v Ljubljani ali na Gorenjskem. Vstop takoj. (2595-1)

Cenjene ponudbe naj se pošiljajo do dne 30. oktobra pod A. B. poste restante Ljubljana.

Trgovski prostor

(lokal) (2596-1)

odda se s 1. novembrom v najem na Tržaški cesti št. 21.

Radi selitve proda takoj

razno pohištvo

med drugim zofo s foteli, šifoneromaro, stensko uro itd.

gospa Marija Gallè (2582-2)

Bleiweissova cesta št. 22, I. nstr.

Zmešane lase

kupuje v vsaki množini in po najvišjih cenah

Jos. Errath (2549-3)

v Mokronogu na Dolenjskem.

Dr. med. Ivan Oračen

Wolfve ulice št. 12, I. nadstr.

ordinira zopet. (2598)

Poskusite J. Klauer-jev „Triglav“

naravni rastlinski liker!

Ogreva in oživlja želodec in teló. Probuja tek in prebavo. Daje dobro spanje. (415-207)

Edini založnik in imetnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

V življenju ne bo več!

400 kom. za samo l gld. 80 kr.

1 prekrasno pozlačena, natančno idoča anker-ura s sekundnim kazalcem, gre 36 ur, s triletnim jamstvom, 1 prima usnjat portmoné, 1 lep moški prstan z imitiranim zlatnim kamenom, 1 ff žepni nož, 1 prsna igla z imitiranim draguljom, 1 garnitura manšetnih in srajčnih gumbov iz double-zlata, 1 žepno toaletno zrcalce, 5 mičnih šaljivih predmetov, ki vzbujajo veliko smeha, 1 pat. niklasti tintnik, 25 elegantnih dopisnih predmetov, 1 elegantna pariška broža za dame, 1 par boutonov z imit. briljanti (srebrni kavli), prav dobro ponarejenimi, 1 mična album s 36 slikami, in k temu še 300 raznih predmetov za domačo in navadno rabo, gratis. Teh mičnih 400 predmetov z uro, ki je sama tega denarja vredna, velja proti poštne povzetju le 1 gld. 80 kr. Le kratak čas se dobiva pri (2594)

dunajski Grand-filijalki

Alex. Jungerwirth

v Krakovu št. 1/2.

Opomba: Za neugajajoče se vrne denar.